

Kansainvälisten asioiden yksikkö, nvm Antti Häikiö

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

KRIISINHALLINTA – SISÄMINISTERIÖN LAUSUNNOSSA SIVIILIKRIISINHALLINTA

Kansainvälisen siviilikriisinhallinnan määrärahat jakaantuvat valtion talousarviossa olemassa olevan lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisuuden perusteella siten, että ulkoministeriön pääluokka kattaa Suomen osallistumisen kustannukset¹ ja sisäministeriön pääluokka² kattaa osallistumiseen tarvittavan kansallisen valmiuden ja varautumisen ts. Kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) kustannukset.

Hallitusohjelman mukaisesti ”Suomi osallistuu aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan. Kansainvälisillä operaatioilla Suomi edistää alueiden yhteiskunnallista vakautta ja torjuu hallitsematonta siirtolaisuutta. Samalla parannetaan Puolustusvoimien yhteisoperaatiokykyä sekä henkilöstön valmiutta toimia yhdessä muiden maiden viranomaisten kanssa. Hallitus edistää tehokasta rauhanvälitystoimintaa.”

Sisäministeriö vastaa Suomen valmiuksista osallistua kansainväliseen siviilikriisinhallintatoimintaan. Kriisinhallintakeskus huolehtii asiantuntijoiden lähettämiseen liittyvistä operatiivisista tehtävistä, kuten koulutuksesta, rekrytoinnista ja varustamisesta. Laajalla sidosryhmäyhteistyöllä edistetään hallinnonalojen ja kansalaisjärjestöjen välistä keskustelua ja tietojenvaihtoa siviilikriisinhallinnasta. Tavoitteena on, että Suomen siviilikriisinhallintaosallistuminen vastaa sisäisen turvallisuuden tavoitteisiin ja kriisinhallintaoperaatioiden ja yhteistyö OSA-virastojen (oikeus- ja sisäasiat EU:ssa) kanssa toimii.

Kummastakin – sekä UM:n että SM:n siviilikriisinhallintaa koskevista budjettikohdista – toteutettiin vuonna 2024 julkisen talouden säästö- ja sopeuttamistoimissa noin 10 prosentin leikkaus kuluvan vuoden 2025 talousarviossa. Tämä on ollut kohtuullinen toimi, eikä se ole vielä vaikuttanut kriittisesti käynnissä oleviin siviilikriisinhallinnan operaatioihin.

Viime vuoden vastaavassa lausunnossa sisäministeriö toteaa:

”Mikäli Ukrainassa tai Lähi-idässä saavutetaan tulitauko- tai rauhansopimus, tulee Suomella osana kansainvälistä yhteisöä olla nopea valmius lisätä osallistumistaan siviilikriisinhallintaan. Tämä on merkittävää erityisesti, jos sopimukset sisältävät kansainvälisen yhteisön tehtävän valvoa tai ohjata saavutettua sopimusta.”

¹ TAE2026 UM Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (siirtomääräraha 2 v). Momentille myönnetään 17 185 euroa – noin 2 miljoonaa aiempaa vähemmän.

² TAE2026 SM Kriisinhallintakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v). Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 332 000 euroa.

Vuoden takainen lausunnon kohta on nyt entistä ajankohtaisempi: Gazan ja Lähi-idän tilanteessa on juuri saavutettu mahdollinen historiallinen edistyminen – ja toivo Ukrainan tulitauon ja rauhansopimuksen odotuksista voi lähitulevaisuudessa vain kasvaa talousarviovuoden 2026 myönteisten tärkeiden kustannusten osalta. Hallitus on kaikissa toimissa osoittanut, että Suomi tukee vahvasti Ukrainaa niillä turvallisuuden alueilla, joilla EU toimii ja Ukrainaa tarvitsee tukea – sekä sotilaallisen ja siviiliturvallisuuden alueella kokonaisvaltaisesti.

Kun EU-keskustelussa viitataan ”EU:n turvallisuustakuisiin” Ukrainalle, on kriittisen tärkeää, että näissä annetuissa, luvatuissa ja EU:n ja Ukrainan välillä sovituissa turvallisuuden vahvistamisen asioissa pysytään.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tukee Ukrainaa myös siviilikriisinhallinnan kautta. Ukrainan EU-siviilikriisinhallintaoperaatio (EUAM Ukraine) on jatkunut vuodesta 2014 ja läpi sodan – ja sen tehtävää jatkettiin viimeksi toukokuussa 2024. Siviiliturvallisuuden vahvistamisen lisäksi tehtäviin on lisätty erityisesti sotarikoksiin liittyvää tukea Ukrainan viranomaisten ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen työlle. Lisäksi valmistellaan tukea lainvalvontaviranomaisille ns. vapautettujen alueiden turvallisuuden ja yhteiskunnan olosuhteiden järjestämiseksi. Operaatio on Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisen tärkein painopiste ja siihen osallistuu noin 20 suomalaista. Lisäksi Suomi tukee kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) työtä 5 asiantuntijalla.

Euroopan unionin siviilikriisinhallinta on Suomen osallistumisen painopiste. Euroopan unioni on kuitenkin kärsinyt jäsenmaiden heikosta yhteisestä sitoutumisesta ja maiden asiantuntijoiden lähettämisestä EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin. Operaatioiden kansainvälisten asiantuntijoiden määrä on laskenut viimeisen vuoden aikana (elokuu 2024 – elokuu 2025, käytössä oleva EU-ulkosuhdehallinnon tilasto) edelleen 5 prosenttia operaatioiden tehtävien ja tarpeen jatkuvassa samanaikaisessa kasvussa.

Päätelmät lausunnossa eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle koskien siviilikriisinhallintaa TAE 2026 sekä SM- että UM-päälukissa:

- Vuosi 2026 on kriittinen sekä Ukrainan että Lähi-idän kriiseissä.
- Sisäministeriö esittää sen TAE2026 määrärahaesityksen tukemista.
- Kriisien ja konfliktien kasvaneen määrän vuoksi siviilikriisinhallinnan tarve kriisialueiden yhteiskunnalliseksi vakauttamiseksi ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden yhteydessä kasvaa – erityisesti Ukrainan kriisinhallinta edellyttää nopeaa eri osaamisen alueiden valmiutta Suomen siviilikriisinhallinnan osallistumisessa. Ukrainan kriisin jälkihoito voi vaikuttaa Euroopan ja Suomen turvallisuuteen laajasti.

Lisätietoja: Antti Häikiö, neuvotteleva virkamies, antti.haikio@gov.fi, puh. 050 348 5525

Sisäministeriö, kansainvälisten asioiden yksikkö

LIITE Siviilikriisinhallinnan osallistumiskartta 1.10.2025

EU - YHT. 75 / N: 49% / M: 51%

EUH / Belgia	8
EU:n erityisedustaja / Bosnia ja Hertsegovina / Kosovo / Ihmisoikeudet / Sahel / Etelä-Kaukasus	5
EUAM Iraq	5
EUAM RCA / Keski-Afrikan tasavalta	1
EUAM Ukraine	18
EUCAP Sahel Mali	2
EUCAP Somalia	3
EU-delegaatio / Afganistan / Kongon demokraattinen tasavalta / Mosambik / Turkki	4
EULEX Kosovo	5
EUMA Armenia	4
EUMM Georgia	11
EUPM Moldova	5
EUPOL COPPS / Palestiinalaisalueet	4

ETYJ - YHT. 5 / N: 40% / M: 60%

OSCE Mission to Moldova	1
OSCE Programme Office in Dushanbe / Tadžikistan	1
OSCE Project Co-ordinator in Uzbekistan	1
ETYJ sihteeristö / Itävalta	2

YK - YHT. 9 / N: 33% / M: 67%

UNMIK / Kosovo	1
UNMISS / Etelä-Sudan	8

MUUT - YHT. 9 / N: 44% / M: 56%

CoE for CCM / Saksa	1
Euroopan neuvosto / Ranska	1
Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) / Alankomaat	5
NATO Mission in Iraq	1
NATO StratCom COE / Latvia	1

ASIAANTUNTIJOIDEN TAUSTAT

Poliisi (SM)	19	RISE (OM)	2	Tulli (VM)	1	Muu julkishallinto	5
RVL (SM)	1	Syyttäjä (OM)	1			Yksityinen sektori	3
Muut (SM)	8	Tuomari (OM)	4			Kansalaisjärjestöt	3
UM	3					Muut	48

